

Sarnami lezing in Nijmegen

Van Tatal Bhasa naar volwaardige taal

Het Sarnami, Surinaams Hindostaans, groeit in populariteit en waardering bij sprekers, echter niet bij beleidsmakers en overheid, aldus Drs Moti Marhé, taalkundige en Sarnami deskundige, die 15 oktober jl. op uitnodiging van de Werkgroep Caribische en Aziatische Cultuur Nijmegen, een lezing heeft verzorgd in Nijmegen.

Sarnami is op dit moment de moedertaal van ongeveer 150.000 Hindostanen in Suriname en naar schatting 175.000 mensen in Nederland.

Om de oorsprong van het Sarnami te begrijpen is het belangrijk om te weten dat ruim 80% van de Hindostaanse immigranten naar Suriname destijds zijn gekomen uit de provincies Uttar Pradesh en Bihar, twee deelstaten in het noordoostelijk deel van India. In dit gebied worden twee hoofdtalen gesproken, te weten Bhojpuri en Avadhi. Sarnami is dus een samensmelting van deze twee talen. Marhé heeft in zijn onderzoek geconstateerd dat Sarnami of een taal die verwant is aan het Sarnami, op verschillende plaatsen in de wereld wordt gesproken waar Hindostaanse immigranten zich hebben gevestigd. Bijvoorbeeld Mauritius, de Fiji eilanden en Zuid Afrika. Zoals in Suriname de naam Sarnami ontleend is aan het land Suriname (Sarnaam), zo heeft de taal op Mauritius en in Zuid Afrika een naam die ontleend is aan het (ei)land of het gebied waar men woont.

De invloed van plaatselijke talen speelt een belangrijke rol. Zo kent het Sarnami woorden uit het Sranan Tongo en omgekeerd. Voorbeelden zijn woorden als doni, chava, dogla (samensmelting van twee zaken), chutney, kukru. Ook in Nederland is dit verschijnsel overigens waar te nemen. Marhé gaf de volgende zin als voorbeeld die heel herkenbaar was voor de aanwezigen: *'Ik heb de roti al gebele en de daal al gechaunke'*.

Interessant was de discussie die tijdens de lezing ontstond tussen twee aanwezigen en de inleider over de relatie tussen Sarnami en Hindi. Deze twee aanwezigen (naar later bleek Pandits, Hindoestaanse priesters) gaven aan het Sarnami niet beleefd te vinden in relatie tot de religieuze plechtigheden of bij de communicatie met ouderen. Zij waren van mening dat niet het Sarnami, maar juist het Hindi aandacht moet krijgen. Marhé benadrukte in zijn analyse dat het Sarnami niet in plaats van het Hindi hoeft te komen, maar naast het Hindi een plek kan hebben. Zelfs bij religieuze plechtigheden is de Pandit heden vaak genoodzaakt om de rituelen in het Sarnami uit te leggen en soms ook in het Nederlands.

De inleider is van mening dat met name bij ouderen het Sarnami minder gewaardeerd wordt dan bij jongeren. Hierdoor zie je het verschijnsel dat er bij de ontwikkeling van het kind in de relatie tot taal meer nadruk wordt gelegd op algemene talen zoals Nederlands en Engels en minder aandacht is voor de eigen moedertaal.

Veel ouderen zien het Sarnami meer als een Tuthal Bhasa (kapotte taal) dan als een volwaardige taal met een eigen identiteit. De jongeren echter zijn juist bijzonder geïnteresseerd in hun taal, het Sarnami. In dit verband wordt door de heer Marhé verwezen naar de driedelige documentaire Tatal Bhasa (kapotte taal) die enige tijd geleden is uitgezonden op de Nederlandse televisie.

In het tweede deel van de lezing werd de focus gelegd op een aantal beleidszaken waarbij aan de hand van enkele stellingen gediscussieerd werd over het onderwerp.

De heer Marhé merkt op dat de huidige integratiepolitiek van de Nederlandse overheid een éénrichtingsverkeer is en in wezen een soort assimilatiepolitiek. Er is nagenoeg geen ruimte in het beleid voor de ander en voor zijn culturele erfgoed en moedertaal. Dit leidt tot ontworteling en vervreemding van de eigen cultuur, met alle nare gevolgen van dien. Respect voor de ander begint bij zelfrespect. Marhé benadrukt de gedachte dat het in ere houden van de moedertaal leidt tot meer bewustzijn en meer begrip en respect tussen verschillende groepen.

Sarnami belemmert de verdere ontwikkeling van een nationale Surinaamse identiteit absoluut niet, maar versterkt deze juist in de ogen van de Sarnamist. Vooral in een multi-culturele en multi-etnische samenleving als Suriname. Eenheid in verscheidenheid is het parool van de taalkundige.

Ook werd benadrukt dat bij veel ouders enkele misvattingen bestaan over het leren van meer talen. In de taalgevoelige leeftijd (critical period) van een kind (4-12 jaar) leert het kind juist vaardigheden om zich andere talen eigen te maken, hetgeen ook gunstige effecten heeft op zijn leerprestaties. Diverse onderzoeken hebben dat inmiddels aangetoond. Het beheersen van een of meer talen vormt dus helemaal geen belemmering voor leerprestaties, zoals men wel eens veronderstelt.

Ter illustratie van *good policy* gaf de heer Marhé tenslotte een korte uiteenzetting van het taalbeleid van de regering van Agt. Dit beleid was gericht op het ontwikkelen van een positief zelfconcept, ontwikkelen van gevoelens van eigenwaarde, trots zijn op je afkomst en je zelf zijn. Het betreffende beleid werd ook geconcretiseerd in het aanbod destijds op de basisscholen in het bekende OALT-beleid (Onderwijs in Allochtone Levende Talen).

De Werkgroep Caribische en Aziatische Cultuur Nijmegen kijkt terug op een interessante en geslaagde lezing. Heeft u belangstelling voor een pdf-versie van het eerste grammaticaboek over Sarnami, dan kunt u deze gratis opvragen bij de heer Moti Marhé via: r.m.marhe@hotmail.com.